

nectere. Quod ut ex fide præstarem, tres mihi veteres codices fuere subsidio, perbenigne a diversis antiquitatis ecclesiasticæ fautoribus communicati. Primus fuit sancti Pantaleonis Coloniae, quem suppeditavit Carthusia Coloniensis, ex qua Ado curante Mosandro prodierat. Secundum nactus sum ab Everbodiensi abbacia juxta Sicheium; tertium, a Petro Scriverio. Qui et si singuli se vetustate sua probarent, tertius tamen eminebat nisi quod huic prima omnia deerant, usque ad Martium, et pars in Junio Julioque. Reliqui integrum Adonem representabant, eo ordine modoque, quo nunc exhibeo. Litteræ singulis Martyrologii diebus præfixæ, in solo erant codice Everbodiensi.

Quare ne mireris, lector, hic in fronte martyrologii Adonis comparere *libellum de festivitibus sanctorum apostolorum et reliquorum, qui discipuli aut vicini successoresque ipsorum apostolorum fuerunt*. Nihil enim sibi auctoribus, libris, iisque vetustissimis dedi; nihil in vulgato Adone, nisi iisdem suffragantibus mutavi. Et vero libelli hujus auctoritatem tuetur ipse Ado in suo Martyrologio 2 Julii, ubi postquam breviter sanctorum Processi et Martiniani martyrum meminit, addit: *Quorum passio in libello apostolorum supra notata est*: quæ verba in vulgato Adone desiderantur, uti et nonnulla alia. Quod inde accidit, quod Mosander libellum hunc apostolorum, passim martyrologio Adonis, locis suis inseruerit, iis submotis, quæ brevicule tantum de iisdem sanctis notata erant. Sed aliud Ado ipse consilium inierat. Voluit apostolos, eorumque successores viros apostolicos, velut duces in fronte generosi exercitus appa-

Arere, et gloriosos milites velut in aciem educere: voluit eosdem rursus in principiis et post principia (ut strenui duces solent) intercurre, quod cur mutemus?

Adonem vero Viennensem archiepiscopum, non Trevirensem (quod existimarunt Aloysus et Mosander) uti Martyrologii, ita et hujus libelli auctorem esse, fidem facit codex Everbodiensis, qui hunc titulum præfert: *Ado Viennensis archiepiscopus quasi epilogatum compilavit, insipiens a festivitibus apostolorum, aut discipulorum, aut successorum eorum*. Nam quem ante titulum dedi, est e codice sancti Pantaleonis, in quo Ado ante vetus Martyrologium Romanum, ut supra habes, præfatur, nulla distinctione episcopatus adjecta. Viennensis hic Ado multo Trevirensi est antiquior, nam ille vixit tempore Joannis VIII, circa annum 879: ad eum enim annum Chronicon suum perduxit. Alter vero sive Ado sive Udo tempore Gregorii VII, circa annum 1076 Adonis Viennensis natalis inter sanctos recensitus habetur 16 Decemb. *Viennæ beati Adonis episcopi et confessoris*.

Quod hic in martyrologio Adonis initium sumitur, non a Kalendis Januarii, ut hactenus editum, sed a Vigilia Nativitatis Domini, scias hoc est Romanæ Ecclesiæ ritu factum, quæ anni epocham olim habuit Nativitatem Christi, et a Vesperis Vigiliæ ipsius Nativitatis annum auspicabatur. Constanter ita exhibebant tria ms. exemplaria, quibus usus sum. Vide et Cl. V. Pauli et Petavii Syntagma de Epocha annorum.

LIBELLUS DE FESTIVITATIBUS SS. APOSTOLORUM

Et reliquorum qui discipuli aut vicini successoresque ipsorum apostolorum fuerunt.

E. III KAL. JULII (29 Junii).

(Hieron, *de Script. Eccl.* c. 1.) Romæ natalis beatorum apostolorum Petri et Pauli, qui passi sunt sub Nerone, Basso et Tusco consulibus. Petrus secundo Claudii anno, post episcopatum Antiochensis Ecclesiæ, et prædicationem dispersionis eorum, qui de circumcisione crediderant, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, et Bithynia, ad expugnandum Simonem magum Romam missus est; ibique viginti quinque annis cathedram sacerdotalem tenuit, usque ad ultimum annum Neronis, a quo et affixus cruci, martyrio coronatus est, capite ad terram verso, et in sublime pedibus elevatis, asserens se indignum, qui crucifigeretur ut Dominus suus. Sepultus in eadem urbe, in Vaticano, juxta viam Triumphalem totius orbis veneratione celebratur. Scripsit duas epistolas, quæ Catholicæ nominantur; quarum secunda a plerisque ejus negatur, propter styli cum priore dissonantiam; sed et Evangelium juxta Marcum, qui auditor ejus et interpres fuit, hujus dicitur. Libri autem, e quibus unus Actorum ejus scribitur, alius Evangelii, tertius Prædicationis, quartus *Ἀποκαλύψαις* quintus Judicii, inter apocryphas scripturas repudiantur.

(*Ibid.*, c. 2.) Paulus quoque post passionem Domini vigesimo quinto anno, id est secundo Neronis, postquam ab Jerusalem usque Illyricum replevit

C Evangelium Christi, Romam vinctus missus est; et sicut ipse in secunda Epistola ad Timotheum scribit, liberatus de ore leonis (*II Tim.* iv), videlicet ferocissimi persecutoris Neronis, Evangelium Christi in Occidentis quoque partibus prædicavit. Et hic ergo quarto decimo Neronis anno, eodem die quo Petrus Romæ pro Christo capite truncatur, sepultusque est in via Ostiensi anno post passionem Domini trigesimo septimo. Scribit autem novem, ad septem Ecclesias, epistolas: ad Romanos unam; ad Corinthios duas; ad Galatas unam; ad Ephesios unam; ad Philippenses unam; ad Colossenses unam; ad Thessalonicenses duas. Præterea ad discipulos suos: Timotheo duas, Tito unam, Philemoni unam; Epistola autem, quæ fertur ad Hebræos, non ejus creditur, propter styli sermonisque dissonantiam: sed vel Barnabæ, juxta Tertullianum; vel Lucæ evangelistæ, juxta quosdam; vel Clementis, Romæ post Ecclesiæ episcopi, quem dicunt, sententias Pauli proprio ordinasse et ornasse sermone; vel certe (quia Paulus scribebat ad Hebræos, et propter invidiam sui apud eos nominis, titulum in principio salutationis amputaverat; scripserat autem ut Hebræus Hebraice, id est suo eloquio disertissime) ea quæ eloquenter scripta fuerant in Hebræo, eloquentius vertisse in Græcum et hanc esse causam, quod a cæteris Pauli epistolis discrepare videatur. Ejus

itaque esse, non alterius, tota Ecclesia jam firmissime tenet. Legunt quidam et ad Leodienses, sed ab omnibus exploditur. Hic de tribu Benjamin, et oppido Judææ, Giascalis [*al.*, Gischalis] fuit: quo a Romanis capto, cum parentibus suis Tharsum Sicilia commigravit; a quibus ob studium legis missus Jerosolymam, a Gamaliele doctissimo viro eruditus est (*Act. vii et ix*). Cum autem interfuisset neci martyris Stephani, et acceptis epistolis a pontifice templi, ad prosequendos eos qui Christo crediderant, Damascum pergeret, revelatione compulsus ad fidem vas electionis de persecutore translatus est, cumque primum ad prædicationem ejus Sergius Paulus proconsul Cypri credidisset, ab eo, quod eum Christi fide subegerat, sortitus est nomen.

F. II KAL. DECEMBRIS (30 Nov.).

In civitate Patras provinciæ Achaïæ, natalis beati Andreæ apostoli, qui etiam apud Scythiam prædicavit. Hic beatissimus apostolus ab Ægæa proconsule Achaïæ comprehensus, cum perseveranter in fide Christi et Evangelii ministerio duraret, insuperabilisque maneret, carcere primum clausus, inde coram proconsule gravissime cæsus, ad ultimum cruce ligatis manibus et pedibus, funibusque toto corpore tensus, ut longius cruciaretur, biduo inibi supervixit, non cessans ea quæ Christi sunt populum docere. Cumque hi, qui per eum Christo Domino crediderant, satis agerent ut deponeretur, Ægæamque, ut hoc perficeret, nolentem impellerent, apostolus Domini circumstante populo, et Ægæa proconsule, ut solveretur, agente, post verba orationis fulgore cælesti fere una desuper circumfusus hora, cum ipso lumine abscedente emittens spiritum, perrexit sine beato ad Dominum. (*Euseb. in chron.*) Cujus sanctissimum corpus Maximilla potentissima matronarum reverenter depositum sepelevit; sed emergentibus annis, sacratissima ejus ossa, vicesimo Constantii imperatoris anno, ab Achaia Constantinopolim translata sunt.

D. VIII KAL. AUGUSTI (28 Julii).

Natalis beati Jacobi apostoli, fratris Joannis evangelistæ, qui decollatus est ab Herode rege Jerosolymis, ut liber actuum apostolorum docet (*cap. 12*). Hujus beatissimi apostoli sacra ossa ad Hispanias translata et in ultimis earum finibus, vedelicet contra mare Britannicum condita, celeberrima illarum gentium veneratione excoluntur.

D. VI KAL. JANUARIJ (27 Dec.).

(*Hieron. de Eccl. Scrip.*, c. 9). Natalis beati Joannis apostoli evangelistæ, quem Jesus amavit plurimum, qui secundam post Neronem persecutionem movente Domitiano, posteaquam in oleo ignito demersus nihil passus est, in Pathmum insulam relegatus vidit Apocalypsim. Interfecto autem Domitiano, et actis ejus ob nimiam crudelitatem a senatu rescissis, sub Pertinace rediit Ephesim. Et quia concussam se absente per hæreticos vidit

A Ecclesiæ fidem, confestim hanc descriptam in Evangelio suo, verbi Domini æternitate stabilivit. Rogatus siquidem ab Asiæ episcopis adversus Cerinthum aliosque hæreticos, et maxime contra Ebiomatarum dogma tunc consurgens, qui asserunt Christum ante Mariam non fuisse, compulsus est scribendi Evangelii sanctum opus suscipere. Ferunt et aliam causam hujus scripturæ; quod cum legisset Matthæi, Marci, et Lucæ volumina, probaverit quidem textum historiæ, et vera eos dixisse firmaverit, sed unius tantum anni, in quo et passus est Christus, et post carcerem Joannis, historiæ tenuisse. Prætermisso itaque anno, cujus acta a tribus exposita fuerant, superioris temporis, antequam Joannes clauderetur in carcerem, gesta narravit. Sicut manifestum esse poterit his, qui diligenter quatuor Evangeliorum volumina legerint; quæ res et *διαφωνία*, id est dissonantiam quæ videbatur Joannis esse cum cæteris tollit. Ipse autem usque ad Trajani principis tempora perseverans, totas Asiæ fundavit rexitque Ecclesias; et confectus senio, sexagimo octavo post passionem Domini anno mortuus, juxta eandem urbem sepultus est: Scripsit autem et unam epistolam, cujus exordium est: *Quod fuit ab initio*, quæ ab universis ecclesiasticis et eruditis viris probatur. Reliquæ autem duæ, quarum principium est: *Senior Blectæ dominæ et nativitas ejus*; et sequentis: *Senior Gaii charissimo*, Joannis presbyteri esse ab aliquibus putantur; sed nunc jam generalis Ecclesiæ consensus habet, quod has quoque epistolas Joannes apostolus scripserit.

B. KAL. MAII (1 Maii).

Natalis beatorum apostolorum Philippi et Jacobi; ex quibus Philippus cum pene Scythiam ad fidem Christi convertisset, diaconibus, presbyteris et episcopis ibi constitutis, reversus est ad Asiam, ubi continua prædicatione per aliquot annos insistens, multitudinem populorum Christo laboris piis semper inserviens lucratus est. Quique apud Hieropolim Asiæ civitatem dormivit, cum patribus suis beato sine sepultus.

(*Hieron. de Eccl. Scrip.* c. 2.) Jacobus vero, qui et frater Domini legitur, cognomento Justus post passionem Domini statim ab apostolis Hierosolymorum episcopus ordinatus est. Hic de utero matris sanctus fuit, vinum et siceram non bibit, carnem nullam comedit; nunquam attonsus est, nec unctus unguento, nec usus balneo. Huic soli licitum erat ingredi Sancta sanctorum: siquidem vestibus laneis non utebatur, sed lineis; solusque ingrediebatur templum, et fixis genibus pro populo deprecabatur, in tantum ut camelorum duritiem traxisse ejus genua crederentur. Hic itaque cum publice in concilio compelleretur a Judæis ut Christum Dei Filium denegaret et ille voce maxima protestaretur ad populum dicens: Quid me interrogatis de Filio hominis? Ecce ipse sedet a dextris virtutis Dei, et venturus est cum nubibus cœli; præcipitatus de pinna templi, contractis cruri-

bus, adhuc semiaminis tollens ad cœlum manus diceret : Domine, ignosce eis, quod enim faciunt, nesciunt ; fullonis fuste in cerebro percussus occubuit. Hic est de quo apostolus Paulus scribit ad Galatas : *Alium autem apostolorum vidi neminem, nisi Jacobum fratrem Domini* (Gal. 1). Et apostolorum super hoc crebrius acta testantur. Evangelium quoque, quod appellatur secundum Hebræos, et beato Hieronymo in Græcum sermonem Latinumque translatum est, post resurrectionem Salvatoris de eo refert : *Dominus autem cum dedisset sindonem seruo sacerdotis, venit ad Jacobum Justum et apparuit ei. Juraverat autem Jacobus se non comesturum panem ab illa hora, qua biberat calicem Domini, donec videret eum resurgentem a dormientibus.* Rursusque post paulum : *Afferre, ait Dominus, mensam et panem.* Statimque additur : *Tulit panem, et benedixit, et fregit, et dedit Jacobo Justo, dixitque ei : Frater mi, comede panem tuum, quia filius hominis surrexit a dormientibus.* Triginta itaque annis Hierosolymæ rexit Ecclesiam, id est usque ad septimum Neronis annum ; et juxta templum ubi præcipitatus fuerat, sepultus est. Quidam in monte Oliveti eum conditum putant, sed falsa eorum opinio est. Scripsit autem unam tantam Epistolam, quæ de septem canonicis est.

E. IX KAL. SEPTEMB. (24 Aug.).

Natalis beati Bartholomæi apostoli ; qui apud Indiam Christi Evangelium prædicans, decollatione martyrium complevit. Hujus apostoli sacratissimum corpus primum ad insulam Liparis, quæ Siciliæ vicina est, deinde Beneventum translatum pia fidelium veneratione celebratur.

E. XII KAL. JANUARI (21 Dec.).

Natalis beati Thomæ apostoli ; qui Parthis et Medis Evangelium prædicans, passus est in India. Corpus ejus in civitatem, quam Syri Edessam vocant, translatum, ibique digno honore conditum est.

F. II KAL. OCTOBRIS (21 Sept.).

(Hier. de Script. Eccl. III.) Natalis beati Matthæi apostoli et evangelistæ, qui primus in Judæa Evangelium Christi Hebræo sermone conscripsit (*Matth. II; Luc. V*) ; post vero apud Æthiopiam prædicans, martyrium passus est. Evangelium, ejus stylo scriptum, ipso revelante, tempore Zenonis imperatoris inventum est. Idem autem Matthæus in Evangelio Levi appellatur.

G. V KAL. NOVEMB. (28 Oct.).

(Isid. de Vit. et ob. SS. c. 81.) Natalis beatorum apostolorum Simonis Chananæi, qui et Zelotes scribitur, et Thadæi, qui etiam Judas Jacobi legitur et alibi appellatur Lebæus, quod interpretatur *corculus*. E quibus Thadæus apud Mesopotamiam, Simon vero apud Ægyptum traditur prædicasse : inde simul Persidem ingressi, cum fidei Christi innumeram gentis ipsius multitudinem subdidissent, et Ecclesiam Domini late jam fundatam viderent, martyrium ibi, cursum temporis explentes, beato certamine

In Martyrol. Adonis, est 18 Febr.

A consummaverunt ; honorifice sepulti a populis Christianis, quos Domino ipsi genuerant. Quod quidam putant Simonem apostolum unum de duodecim ipsum esse qui sub Trajano crucem passus sit, omnino falsum est. Nam et Beda sanctus presbyter, qui hoc super Acta apostolorum sentit, Isidorum secutus in libro Retractationum se hoc non bene sensisse reprehendit. Sed et Historia Ecclesiastica, non de apostolo, sed de alio Simone gesta narrat. (Euseb., lib. III, cap. 16).

K. VI NONAS MAII (2 Maii).

Natalis beati Simeonis episcopi et martyris *, qui propinquus Salvatoris secundum carnem, Jerosolymorum episcopus post Jacobum fratrem Domini est ordinatus ; et persecutione Trajani multo tempore suppliciis affectus, martyrio consummatus est, omnibus qui aderant, et ipso judice mirantibus, ut centum viginti annorum senex crucis supplicium pertulisset. (Euseb., lib. II, cap. 26.)

F. VI KAL. MARTII (24 Febr.).

Natalis sancti Matthæi apostoli, qui post ascensionem Domini a beatis apostolis sorte electus (*Act. I*), atque in locum Judæ proditoris Domini subrogatus, apud Judæam Christi Evangelium prædicavit.

A. III IDUS JUNII (11 Junii).

(Hier. de Script. Eccl. c. 6.) Natalis sancti Barnabæ apostoli, qui cum esset Cyprius, cum Paulo gentium apostolus ordinatus est (*Act. XI*). Hic postea propter Joannem discipulum, qui et Marcus vocabatur, separatus a Paulo, nihilominus Evangelicæ prædicationis injunctum sibi opus exercuit. Cujus corpus tempore Zenonis imperatoris, ipso revelante, repertum est. Hic unam ad ædificationem Ecclesiæ pertinentem epistolam composuit, quæ tamen inter apocryphas legitur.

D. XV KAL. NOVEMB. (18 Oct.).

(Hier., de Script. Eccl. d. 7 ; Euseb. in Chron.) Natalis sancti Lucæ evangelistæ, qui fuit natione Syrus Antiochiensis, arte medicus, discipulus apostolorum ; Paulum secutus usque ad confessionem ejus serviens Domino sine crimine ; neque uxorem unquam habens neque filios. Septuaginta et trium annorum obiit in Bithynia, plenus Spiritu sancto. Sepultus autem nunc Constantinopoli ; ad quam urbem vicesimo Constantii anno, ossa ejus, cum reliquiis Andreæ apostoli, translata sunt. Scripsit Evangelium, quod non solum ab apostolo Paulo didicit, qui cum Domino in carne non fuerat, sed et a cæteris apostolis. Quod et ipse quoque in principio voluminis sui declarat, dicens : *Sicut tradiderunt nobis qui a principio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis* (*Luc. I*). Aliud volumen edidit egregium, quod titulo Apostolicarum Πραξίων prænotatur. Cujus historia usque ad biennium Romæ commorantis Pauli pervenit, id est, usque ad quartum Neronis annum. Ex quo intelligimus in eandem urbem librum esse compositum.

C. VII CAL. MAII (25 Apr.).

(Hier *de Script. Eccl.*, c. 8.) Natalis sancti Marci evangelistæ. Hic discipulus et interpres apostoli Petri, rogatus Romæ a fratribus, scripsit Evangelium, quod quanto tardius cæteris inchoavit, tantum in longiora scribendo tempora porrexit. Ab initio namque evangelicæ prædicationis, quod per Joannem factum cœpit, ad illud usque tempus narrando pervenit, quo apostoli idem Evangelii verbum totum prædicando disseminavere per orbem. Quod cum Petrus audisset probavit, et Ecclesiis legendum sua auctoritate edidit: quo assumpto, idem Marcus perrexit Ægyptum, et primus Alexandriæ Christum annuntians, constituit ecclesiam, tanta doctrina et vitæ continentia, ut omnes sectatores Christi ad exemplum sui cogeret. Meminit hujus Marci et Petrus in prima Epistola, sub nomine Babylonis figuratim Romam significans: *Salutat vos quæ est Babylone coelecta, et Marcus filius meus (I Petr. v)*. Quique constitutis et confirmatis Ecclesiis per Lybiam, Marmoricam, Hammoniacam, Pentapolim, Alexandriam, atque Ægyptum universam; ad ultimum tentus est a paganis qui remanserunt Alexandriæ. Qui videntes eum die sancto Paschæ missas facientem, miserunt funem in collo ejus, et trahebant eum ad loca Bucoliæ, quæ erant juxta mare sub rupibus, ubi erat ecclesia constructa, et defluebant carnes ejus in terram, ac saxa inficiebantur sanguine. Vespere autem facto miserunt eum in carcerem, ubi circa mediam noctem primo angelica visitatione confortatus est; deinde ipso Domino oï apparente, ad cœlestia regna vocatus est. At mane dum traheretur ad loca Bucoliæ, gratias agens, et dicens: Domine, in manus tuas commendo spiritum meum, defunctus est, et a viris religiosus sepultus in loco lapidis excisi cum gloria. Ordinaverat autem pro se Alexandriæ episcopum Anianum. Mortuus est autem octavo Neronis anno.

C. VII KAL. JANUARIII (26. Dec.).

Natalis beatissimi Stephani protomartyris: qui non multo post ascensionem Christi ab apostolis, cum esset plenus fide et Spiritu sancto, diaconus ordinatur. Hic faciens signa et prodigia magna in populo, plenus gratia et virtute, in nomine Domini nostri Jesu Christi a quibusdam, qui erant de Synagoga quæ dicitur Libertinorum et Cyrenensium, et Alexandrinorum, et qui a Cilicia et Asia cum eo disputantibus, et conquirentibus atque altercantibus, nec resistere valentibus, sapientiæ et Spiritui sancto, quo loquebatur; concitato populo ac senioribus, scribisque adversus eum commotis: raptus et adductus in concilium est. Cumque insimularetur adversus locum sanctum et legem docuisse, plenus Spiritu sancto, ostendit quomodo Jesus Christus ex lege monstraretur et prophetis. At illi stridentes dentibus in eum, et frementes in cordibus suis, atque aures suas comprimentes impetu facto, ejecerunt eum extra civitatem, et lapidatus martyr obdormivit

A (*Act.* vi, vii.). Cujus beatissimum corpus viri timorati comportaverunt et fecerunt planctum magnum super eum. Scribit beatus Lucas evangelista beatissimam ejus passionem in Actibus apostolorum.

C. VIII IDUS JUNII (6 Jun.).

(Euseb., lib. II, c. 1, et lib. III, c. 25.) Natalis Philippi, qui fuit unus de septem diaconibus qui cum beato Stephano statim post ascensionem Christi ab apostolis sunt ordinati; de quo beatus Lucas in Actibus apostolorum (c. VIII, XXI) refert, quod signa et prodigia faciendo, prædicatione sua Samaritas ad fidem Christi convertit, et Candacis reginæ Æthiopum studiosum in Scripturis eunuchum, in fonte, qui est in vico Bethsoro, in tribu Juda, euntibus ab Ælia ad Hebron, in vicesimo lapide baptizavit; qui postea apud Cæsaream requievit. Juxta quem tres virgines filiæ ipsius prophetissæ tumulatæ jacent: nam quarta filia illius plena Spiritu sancto in Epheso occubuit. Quidam tamen putant, apud Hierapolim eas tumulatas, ubi apostolus Philippus unus de duodecim quiescit. Cujus fuisse filia ab aliquibus scriptoribus putatæ sunt.

A. V. IDUS APRILIS (9 Apr.).

Beati Prochori diaconi, præclarissimi fide et miraculis, viri, apud Antiochiam martyrio consummati, ibique quiescentis.

C. IV. IDUS JANUARIII (10 Jan.).

Beati Nicanoris diaconi, gratia fidei virtute admirandi, apud Cyprum gloriosissime coronati, ibique venerabiliter sepulti.

D. XIII KAL. MAII (19 Apr.).

Sancti Timonis diaconi apud Bercæam, qui primo doctor resedit, deinde verbum Domini disseminans venit Corinthum, ibique a zelantibus Judæis et nomen Christi persequentibus Græcis traditus, ut ferunt, primo flammis injectus, sed nihil læsus; deinde cruci affixus martyrium suum implevit. Sepultus apud Corinthum gloriose.

B. X KAL. FEBRUARIII (23 Jan.).

Sancti Parmenæ diaconi, qui traditus gratiæ Dei a fratribus injunctum officium prædicationis plena fide consummavit, martyrii gloriam adeptus, Philippis quievit.

C. IX KAL. FEBRUARIII (24 Jan.).

Natalis sancti Timothei discipuli beati Pauli apostoli, qui apud Ephesum a beato apostolo episcopus, ordinatus, post multos pro Christo agones dormivit. Cujus cum reliquiis beati Andreæ et Lucæ vicesimo Constantii anno Constantinopolim translatum est.

D. II NON. JANUARIII (4 Jan.).

Natalis beati Titi apostolorum discipuli; qui ordinatus ab apostolo Paulo Cretensium episcopus, cui etiam Epistolam omni Ecclesiæ Dei celeberrimam idem apostolus misit, post prædicationis officium fidelissime consummatum, beatum finem adeptus.

sepultus est in ecclesia ubi a beato Apostolo fuerat dignus minister constitutus.

C. VII IDUS MAII (9 Maii).

Natalis sancti Hermæ, cujus apostolus Paulus ad Romanos scribens meminit: *Salutate Phlegontham, Hermen, Patrobam, Herman, et qui sunt cum eis fratres* (Rom. xvi). Huncasserunt auctorem esse libri qui appellatur Pastor: et apud quasdam Græciæ ecclesias etiam publice legitur. Revera utilis liber, multique de eo scriptorum veterum usurpavere testimonia; sed apud Latinos pene ignotus est. Qui digne Deo semetipsum sacrificans acceptabilisque Deo hostia factus, virtutibus clarissime fundatus, cæli regna petivit. Sepultus apud Urbem Romam. Titulus nomine ipsius, juxta quod baptisterium ex facultatibus sanctæ Prædixedis est extractum, et beato Pio discipulo apostolorum operante studio consecratum, venerabiliter ei statutus est.

E. XIV KAL. MARTII (16 Febr.).

Natalis sancti Onesimi, de quo beatus Apostolus Philemoni familiares litteras mittit. *Obsecro te de meo alio quem genui in vinculis Onesimo, qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem et mihi et tibi utilis,*

^a *Trans Pontum mare in eremo quod adjacet civitati Chersonæ.* Ad verbum ex Actis apud Mombrinium tom. I, quibus consentiunt mea mss. Ita Beda quoque et Rabanus. Menæa, xxiv Novembris: *Ἐν ἐρήμῳ πόλει παρακειμένη τῇ Χερσῶνι, in deserta civitate quæ adjacet Chersoni.* Metaphrastes eadem die cum Menæis: *Ultra et Pontum, in desertam civitatem, sitam prope Chersonem.* Ita vides πόλιν a quibusdam conjunctam cum ἐρημῳ, ut quasi ἐρημόπολις seu *deserta civitas* indicetur; ab aliis vero cum Χερσῶνι ut quasi

eremus adjacens civitati Chersonæ insinuetur. Sed quis locus exsiliis sancti Clementis papæ fuerit, nondum video clare explicatum. Breviarium Romanum ante postremam correctionem exhibebat: *A Trajano imperatore relegatus est in insulam Lyciæ; nunc pro in insulam Lyciæ, substitutum trans mare Pontum.* Utrumque in Actis Clementis habes apud Mombrinium. Quod autem Baronius ad diem xxiii Novembris ait Actis Clementis nullam de Lycia haberi mentionem, recte quidem de Actis apud Metaphrastem intelligat. Nam apud Mombrinium, tom. I, ad calcem Actorum ita habetur: *« Passus est autem venerabilis Dei sanctus, Clemens episcopus urbis Romæ, sub Trajano imperatore et Aufidiano duce in Chersona civitate Lyciæ, sub die ix Kalendas Decembris. »* Quanquam hæc in mss. Actis desint in fine. Quidquid sit, creditum olim Clementem passum in *Chersona Lyciæ* vel *insula Lyciæ*, ut Breviarium olim exhibebat.

Sed quæ hæc *Chersona* vel *insula Lyciæ*? Baronius ad Martyrologium Romanum xxiii Novemb. respiciens, opinor ad verba Breviarii Romani ante ultimam correctionem, ait: *« Quod autem Lycia Chersonesus dicta reperiatur, non utique ex ea causa, quod sit in provincia Lyciæ in Asia, in qua nulla reperitur nominata Chersonesus, sed irrepsisse puto errorem, ut pro Bycia, Lycia scriptum sit. Alluit enim Bycia palus; sic dicta a Byco fluvio, Chersonesum a superiori parte, ut docet Ptolomæus tab. viii Europæ. »* Atque hactenus Baronius.

Plausibilis sane conjectura, si litterarum affinitatem spectes. Sed non est passus Clemens in Chersoneso Byciæ paludi proxima, sed in alia insula, Chersoneso vel Chersonæ proxima. Clare Acta inventionis corporis ejus apud Petrum a Natalibus in Catalogo

A *quem remisi: tu autem illum, id est viscera mea suscipe* (Philem. i; quem beatus idem Apostolus episcopum ordinans, prædicationisque verbum ei committens, apud Ephesiorum civitatem reliquit; cui episcopus post beatum Timotheum et ipse resedit. De quo et beatus Ignatius Ephesiis mittens Epistolam ita dicit (Ignat. ep. 14 ad Eph.): *Quoniam ergo suscepi multitudinem vestram in nomine Domini in Onesimo, dilecto præceptore nostro, vestro autem episcopo; obsecro eum secundum Jesum Christum diligere vos, et vos omnes in concordia ejus in ipso esse; benedictus enim Dominus, qui vobis talibus talem episcopum donavit habere in Christo.* Hic Romam perductus, atque ibi pro fide Christi lapidatus, sepultus est Christi martyr primum ibi; inde ad loca ubi fuerat ordinatus episcopus, corpus ejus est delatum.

E. IX KAL. DECEMBR. (23 Nov.).

(Hieron., de Eccl. Script., c. 13; Pontificalis, c. 4).

Natalis sancti Clementis, de quo apostolus Paulus ait: *Cum Clemente et cæteris cooperatoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ* (Phil. iv). Hic quartus post Petrum Romæ episcopus (siquidem secundus Linus fuit, tertius Anacletus) sub persecutione Trajani^a, trans Pontum mare in eremo, quod adja-

SS. lib. x, cap. 98, quæ et ipse Baronius recitat tom. X Annalium anno Christi 867: *« Leo, inquit, episcopus Ostiensis, tradit quod tempore Michaelis imperatoris Constantinopolitani, quidam Philippus sacerdos Chersonæ veniens, de his narratur in Historia sancti Clementis, de maris aperitione habitatores interrogavit. Qui nihil de hoc scire professi sunt eo quod advenæ magis quam indigenæ erant. Siquidem miraculum illud jam dudum ob habitantium culpam cessaverat; et ab incursu barbarorum templum illud destructum erat, et arca cum corpore marinis fluctibus obruta. Tunc assumpto episcopo Georgiæ civitatis cum clero et populo, accesserunt ad insulam in qua putabant esse martyris corpus. Ubi divina revelatione fodientes corpus invenerunt, et anchoram cum qua fuerat in mare projectum. »* Quare alia insula Chersonæ vicina investiganda est.

Venia, spero, mihi dabitur, si certum exsiliis locum, in quem Clemens papa relegatus fuit, coner producere; idque non tam conjecturis quam certo indicio. Existino igitur eum in *Leucam* insulam, quæ Achillea insula dicitur, Chersonæ proximam relegatum. Quod si quis *Leucæ* nomen post in *Lycia* migrasse velit, non magnopere refragabor. In *Leucam* autem insulam ablegatum Clementem papam astruo:

Primo quia Anastasius Bibliothecarius in Vitis pontificum, cap. 4, de Clemente ait: *Qui etiam sepultus est in Græcia* Quem locum Baronius, Notation. ad Martyrolog. Romanum, xxiii Novembris, mendosum existimavit. At vero sanum esse vel inde patet quod Marius Niger, homo geographiæ peritissimus, asserit etiam hodierno die *Leucam* insulam vocari, vulgo *Græciariam*; quod quam parum abit ab Anastasii *Græcia*? apud quem forte etiam *Græciaria* legendum quis divinaverit. Forte *Græcia* vel *Græciaria* dicta ea insula, quod Taurica Chersonesus, in qua hæc insula, teste Ammiano Marcellino, lib. xxii, plena sit coloniarum Græcarum, ut ibidem habet.

Secundo, quia hæc insula exsiliis aptissima, quia deserta Arrianus in Periplo Ponti Euxini, *Ἡ δὲ νῆσις ἀνθρώπων μὲν ἐρήμη ἐστίν. Insula hæc deserta est ad hominibus.* Ammianus Marcellinus, lib. xxii: *« In hac Taurica (Chersoneso) insula Leuce sine habitationibus ullis Achilli est dedicata. In quam si fuerint forte quidam delati, visis antiquitatis vestigiis, t^e*

cet civitati Chersonæ, relegatur exsilio; ubi cum per doctrinam ejus plures converterentur ad Dominum, paganis insistentibus, invidiosa relatio cucurrit ad imperatorem Trajanum, quæ diceret ibi per Clementem Christianorum populum accrevisse. Qui misit ducem Aufdianum qui cum videret (multos Christianos occidens) fixum in omnibus beatum Clementem, et penitus mutari non posse, jussit præcipitari eum in mari medio, ligata ei ad collum anchora; talique martyrio discipulus Petri coronatur, et nominis ejus memoriam usque hodie Romæ exstructa ecclesia custodit.

D. KAL. FEBRUARII (1 Febr.).

(Hieron., *de Eccl. Script.*, c. 16). Natalis sancti Ignatii episcopi et martyris, qui tertius post Petrum apostolum Antiochenam rexit Ecclesiam: qui persecutione Trajani damnatus ad bestias Romam vinctus mittitur; ubi præsentem Trajano circumsedente senatu, pilis plombeis scapulæ ejus primum contusæ, deinde unguis latera ejus dilaniata, et lapidibus asperis confricata. Post expansæ manus ejus et igni repletæ papyro oleo infuso et insenso latera ejus adusta. Post super carbones pavimento aspersos, ubi sanctæ plantæ illius steterunt. Post lectum flammantem, post dorsum ejus unguis discussum et dilaceratum, post aceto et sale plagas ejus perfusas, post vinculis ferreis beata membra illius astricta, et pedes ejus in ima carceris ligno conclusos, ubi tribus diebus ac noctibus panem non comedens et aquam non bibens mansit, sedente Trajano pro tribunali in amphitheatro, concurrente omni turba Romanorum, ligatus duobus obicitur leonibus. Cumque jam projectus bestias rugientes audiret, ardore patiendi ait: Viri Romani, qui hoc certamen spectatis, non sine causa laboravi, non propter pravitatem hæc patior, sed propter pietatem; frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar. Hæc illo dicente accurrerunt ad eum leones, et ex utraque parte super eum incidentes præfocaverunt eum tantummodo, et non tetigerunt carnes ejus, ut reliquiæ ejus tuitio essent Romanorum et magnæ Urbis, in qua Petrus crucifixus est, Paulus decollatus, Onesimus lapidatus. Passus est undecimo Trajani anno, consulatu Attici et Marcelli Kalend. Febr. Reliquiæ corporis ejus a fratribus, qui eum usque ad martyrium deduxerant, Antiochiam relatæ, jacent extra portam Daphniticam in cœmeterio Ecclesiæ, xvi Kalendas Januarii delatæ.

G. PRIDIE NONAS MAII (6 Maii).

Natalis sancti Evodii, qui ab apostolis Antiochiæ ploque et donariis eidem heroi conseratis, vesperi repetunt naves. Aiunt enim non sine discrimine vitæ illic quemquam pernoctare. » Atqui in Actis Clementis locus exsiliæ ejus *ἔρημος* seu desertus dicitur.

Tertio, quia insula illa tota saxosa. Unde Festus Avienus in orbis terræ descriptione:

Ubi concava vasto
Cedit in antra sinu rupes; ubi saxa dehiscunt.
Molibus exsals, et curvo fornice pendent.

Jam vero in Actis Clementis habes: « Invenierunt

A episcopus ordinatus est, de quo beatus Ignatius ad Antiochenam Ecclesiam (*epist.* 12): *Pauli et Petri facti estis discipuli: nolite perdere depositum, quod vobis commendaverunt. Mementote digne beatissimi Evodii, pastoris vestri, qui primus, vobis ab apostolis antistes ordinatus est. Non confundamus patrem, sed efficiamur certi filii et non adulterini.* Hic martyr apud Antiochiam urbem, cui præfuit, sepultus est.

A. X KAL. AUGUSTI (23 Julii).

Natalis sancti Apollinaris episcopi *, qui Romæ ordinatus ab apostolo Petro Ravennam missus est, qui etiam in Æmia prædicavit, et in partibus Corinthiorum, et in Mœsia, et in Ripa Canubii, et in partibus Thraciæ, in quibus locis exsilio relegatus est, et ubicunque pervenit, innumeras virtutes fecit, et passiones sustinuit; nam nimia cæde pene macatus, et diutius fustibus cæsus, ac nudis pedibus super prunas impositus, rursum cæsus et equuleo appensus, tortus est, et saxo os ejus contusum est, et cum gravissimo ferri pondere inclusus in carcere honorifico, atque in ligno extensus est, ubi ab hominibus quidem neglectus, sed ab angelo publice pastus est; deinde catenatus, et in exsilium directus est, in quo rursum diutius fustibus cæsus, et rursum in Ravenna ligatus, a paganis cæsus et vulneratus, et rursum in carcerem missus et cæsus, sic martyrium consummavit sub Vespasiano Cæsare, Demosthene patricio. Rexit Ecclesiam annos octo et viginti, dies quatuor, mensem unum.

E. VII KAL. FEBRUARII (26 Jan.).

Natalis sancti Polycarpi b, qui beati Joannis discipulus, et ab eo Smyrnæ episcopus ordinatus, totius Asiæ princeps fuit. Postea vero, regnante Marco Antonio, et Lucio Aurelio Commodus, quarta post Neronem persecutione, Smyrnæ sedente proconsule, et universo populo in amphitheatro adversum eum personante, igni traditus est. Cum quo etiam alii duodecim, ex Philadelphia venientes: apud præfatam urbem martyrio consummati sunt.

Tunc etiam Germanicus, athleta Christi insignis, glorioso martyrii agone translatus est. Nam cum a judice damnatus fuisset ad bestias, ultro sibi præparatam bestiam provocavit, despiciens videlicet temporalem mortem, et coronam vitæ æternæ veloci fine adipisci desiderans. Scripsit idem beatus Polycarpus ad Philippenses valde utilem epistolam, quæ usque hodie in Asiæ conventu legitur.

L. III IDUS JULII (14 Julii).

Natalis sancti Sileæ [al., Silæ] apostoli, qui cum ibi ad secunda saxa amplius quam duo millia Christianorum, diuturna relegatione damnatos.

Atque hæc de insula in quam se Clemens papa relegatus, disputata sunt; tum ad lucem veteris Breviarii, tum ad Anastasi lectionem stabiliendam et explicandam, quæ omnia doctiorum judicio submitto, non tam docere quam discere paratus.

* Vide in Martyr. Adonis de hoc fusius.

b Vide *ibid.*

esset unus de primis fratribus, et ab apostolis ad Ecclesias gentium destinatus, cum Barnaba et Juda postea ab apostolo Paulo assumptus (*Act. xv, xvi, xvii, xviii*), prædicationis officium, gratia Domini plenus, instanter consummavit, atque apud Macedoniam in passionibus suis Christum clarificans, postmodum requievit.

D. XIV KAL. AUGUSTI (19 Julii).

Natalis beati Epaphræ, qui a beato Paulo Colossis ordinatus episcopus (*Coloss. i et iv; Philipp. ii*), clarus virtutibus, martyrii palmam pro ovibus sibi commendatis virili agone percepit. Sepultus apud eandem urbem.

D. XV KAL. AUGUSTI (16 Julii).

Natalis Erasti, qui Philippis a beato Paulo episcopus relictus (*Act. xix; Rom. xvi*), ibi martyrio coronatus quievit.

B. XV KAL. JANUARI (18 Sept.).

Natalis beatorum Rufi et Zosimi, de quorum agone felici sanctus Polycarpus in epistola ad Philippenses scribit, dicens: *Deprecor autem vos omnes obedientie operam dare, ac meditari patientiam quam vidistis in Ignatio et Rufo et Zosimo beatissimis viris, scientes quod hi non in vacuum, sed per fidem et justitiam cucurrerunt, donec venirent ad locum sibi a Domino præparatum; quoniam quidem passionum ejus participes exstiterunt, nec dilexerunt præsens sæculum, sed eum qui pro ipsis et pro omnibus mortuus est et resurrexit.*

F. II NONAS AUGUSTI (4 Aug.).

Natalis beati Aristarchi, de quo apostolus Paulus Colossensibus scribit: *Salutat vos Aristarchus captivus meus (Col. iv)*; qui comes individuus Apostolo permansit usque ad ejus confessionem; qui constitutus Thessalonicensium episcopus (*Act. xix, xx, xxvii*), post longos et beatissimos agones a Christo coronatus quievit.

D. VIII IDUS SEPTEMBRIS (6 Sept.).

Natalis sancti Onesiphori, de quo ad Timotheum scribit Apostolus: *Det misericordiam Dominus Onesiphori domi, quia sæpe me refrigeravit, et catenam meam non erubuit: sed cum Romam venisset, sollicitus me quæsit, et invenit. Det illi Dominus invenire misericordiam a Domino in illa die. Et quanta Ephesi ministravit, melius tu nosti (III Tim. i).*

B. VII KAL. OCTOBRIS (28 Sept.).

Natalis Cleophæ, qui unus fuit de septuaginta Christi discipulis (*Luc. iv*). Cui post resurrectionem eunti cum alio condiscipulo in castellum nomine Emmaus, quod Nicopolis nunc dicitur, Dominus apparuit. Quem tradunt in eadem urbe, eademque domo in qua mensam quasi peregrino Domino paraverat, pro confessione illius, quem ibi ipse recognoverat, a Judæis occisum, et gloriosa memoria etiam sepultum.

D. IV NON. OCTOBRIS (4 Oct.).

Natalis sanctorum Crispi et Caii, quos apud Co-

rinthios beatus Apostolus se dicit baptizasse (*Cor. i*). Cujus Caii meminit idem Apostolus ad Romanos: *Salutat vos Caius hospes meus, et universæ Ecclesiæ (Rom. xvi)*. Cujus et beatus Joannes, scribens ei epistolam, meminit: *Senior Caio charissimo, quem ego diligo in veritate (Joan., Ep. iii).*

F. IV KAL. JANUARI (29 Dec.).

Natalis sancti Trophimi, de quo scribit Apostolus ad Timotheum: *Trophimum autem reliqui in firmum Mileti (II Tim. vi)*. Hic ab apostolis Romæ ordinatus episcopus, primus ad Apelatam urbem Galliæ ob Christi Evangelium prædicandum directus est. Ex cujus fonte, ut beatus papa Zozimus scribit, totæ Galliæ fidei rivus acceperunt: qui apud eandem urbem in pace quievit.

D. XI KAL. APRILIS (22 Mar.).

Natalis sancti Pauli, quem beati apostoli ordinatum urbi Narbonæ episcopum miserunt. Quem tradunt eundem ipsum fuisse Sergium Paulum proconsulem, virum prudentem, a quo ipse Paulum sortitus est nomen, quia eum fidei Christi subegerat: qui que ab eodem sancto apostolo, cum ad Hispanias prædicandi gratia pergeret, apud præfatam urbem Narbonam relictus, prædicationis officio non segniter impleto, clarus miraculis coronatus sepelitur.

D. XII KAL. FEBRUARI (21 Jan.).

Natalis sancti Publii Athenarum episcopi, qui princeps insulæ Melite vel Militene, cum navigantem beatum apostolum Paulum Romam, sub custodia detentum (*Act. 28*) per triduum hospitio receptum, humane tractasset, ut beatus Lucas refert, patrem ipsius Publii contigit febribus et dysenteria jacere. Ad quem cum intrasset beatus Apostolus, et imposuisset illi manus et orasset, sanavit eum (*Euseb., lib. iv, c. 22*). Quem Publium adhærentem sibi beatus Apostolus postea ordinatum episcopum, ad prædicandum direxit, qui postmodum Atheniensium ecclesiam nobiliter rexit, et præclarus virtutibus et doctrina præfulgens, ob Christi martyrium gloriose coronatur; nam primus Dionysius, inde Publius, iste Athenis præfuit.

F. VII KAL. JUNII (26 Maii).

(*Hier. de Script. Eccl., c. 19.*) Natalis sancti Quadrati apostolorum episcopi discipuli, qui in locum beati Publii Athenarum substituitur et Ecclesiam grandi terrore dispersam fide et industria sua congregat. Cumque Adrianus Athenis exisset hieme invisens Eleusinam, et omnibus pene Græciæ sacris initiatus, dedisset occasionem his qui Christianos oderant absque præcepto imperatoris vexare credentes, porrexit ei librum pro nostra religione compositum valde utilem plenumque rationis et fidei, apostolica doctrina dignum, in quo et antiquitatem suæ ætatis ostendens, ait plurimos a se visos, qui variis in Judæa oppressi calamitatibus, a Domino sanati fuerant, et qui a mortuis resurrexerant; quia una cum filiabus Philippi (*Act. xxi*) et in prophetica gratia celeberrimus fuit (*Decret. hoc Hier.*)

C. V NONAS OCTOBRIS (3 Octob.).

Natalis sancti Dionysii Areopagitæ, qui ut liber Actuum apostolorum indicat (*Act. xvii*), ad prædicationem beati Pauli apostoli apud Athenas ad fidem Christi conversus, primus ejusdem civitatis episcopus ab eodem est constitutus.

G. IX KAL. AUGUSTI (22 Julii).

Natalis sanctæ Mariæ Magdalænæ, de quâ ut Evangelium refert, septem dæmonia ejecit Dominus. Quæ etiam inter alia dona insignia Christum a mortuis resurgentem prima videre meruit.

G IX KAL. OCTOBRIS (23 Sept.).

Natalis sanctæ Theclæ virginis de Iconio civitate Orientis, quæ a Paulo apostolo instructa, in confessione Christi ignes ac bestias devicit, et post multa certamina ad doctrinam multorum veniens Seleuciam, requievit in pace.

A. III NONAS SEPTEMBRIS (3 Sept.).

Natalis sanctæ Phœbes, de qua beatus Apostolus Romanis scribit: *Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est in ministerio Cenchris, ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis, et assistatis ei in quibuscumque desideraverit; vestris etenim ipsa quoque assistit multis, etiam et mihi ipsi (Rom. xvi).*

A. VI NONAS JULII (2 Julii).

Natalis sanctorum Processi et Martiniani, qui cum essent ^a magistriani Mello principi, et viderent mirabilia quæ faciebat per beatos apostolos suos Petrum et Paulum Dominus Jesus Christus, mirari cœperunt. Erant tunc temporis beatissimi apostoli traditi Paulino sub custodia Mamertini in monte Tarpeio, ubi de monte suis orationibus aquam manare fecerunt. Tunc

^a *Magistriani melloprincipi*. Locus hic mire hactenus depravatus fuit. Ado vulgatus legit: *Magistri Animelli principis*. Surius in Actis horum martyrum xi Julii: *Magistriani melloprincipis*: notatque in margine, *Animelli*. Ita vel *Mellum* vel *Animellum* proprium principis alicujus nomen existimarunt. Mombritius tom. XI in horum Actis habet: *Magistri principes*: quem puto *Mello* vel *Animello*, omisisse, tanquam nihil verbum. Vera lectio est quam exhibui, quæ nunc explicanda.

Magistriani, seu magisteriani ex officio sunt militiæ palatinæ, qui et *agentes in rebus*. Glossæ Latino-Græcæ *agens in rebus*, *Μαγιστριανός*: quos eosdem cum *Castrensiis* seu *Castrensianis* faciunt Glossæ Basilicorum in quibus, *Μαγιστριανός ὁ Καστρήσιος*. Codex Justin. lib. xii, diverso titulo agentes in rebus a castrensianis distinguit. Castrensiani tamen etiam magistro officiorum suberant (uti magistriani) ut habet titulus xxvi. Alii sunt magisteriani apud Suidam, qui et *Κανστρίσιοι* dicti a *κανστρήνω*, *canistro*, qui magistratus est ecclesiasticus. Vide Meursium in Glossario Græco-barbaro. In glossis Basilicorum *Μαγιστριανός* dicitur quoque *Μαϊδατωρ*. Magisteriani occurrunt in Actis S. Abercii, episcopi Hieropolitani xxii Octobris, apud Metaphrastem, ubi Antoninus imperator. *Valerium et Bassianum magisterianos divinatorum nostrorum officiorum misimus*. Et apud Evagrium lib. ii, cap. 16. *Ὁὐ παρά τοὺς Μαγιστριανούς ἀπιστάλησαν*. Malchus in Bysanticis: *Ἄδεμαντοῖς δὲ ταῦτα πυθόμενος, προτίμπει τῶν ἐπιπέδων τῶν βασιλικῶν τινὰ οὗς Μαγιστριανούς καλοῦσι*.

Melloprinceps est qui proximus est principatui, qui proxime futurus princeps. Ita *μέλλον* et Græcum

A sunt baptizati Processus et Martinianusa beato Petro apostolo et alii promiscui sexus numero xxiii (*sic*). Quod cum nuntiatum esset Paulino, scilicet quod Processus et Martinianus magistriani effecti essent, misit milites et tenuit eos, jussitque in custodiam retrudi. Sequenti die educti cum constantissime Christum faterentur, jussit Paulinus, ut lapidibus os eorum contunderetur; sed illi gloriam in excelsis Deo dicebant. Allata est et tripodam et supra eam Jovis aureus. Illicum viderent, risum facientes expuerunt in Jovem, et in tripodam. Tunc jussi sunt in equuleo suspendi, et attrahi nervis, et cædi fustibus. Jussumque est ut flammæ ponerentur circa latera eorum. Erat autem ibi matrona nobilissima nomine Lucina, quæ confortabat eos, dicens: *Milites Christi, constantes estote, et nolite metuere pœnas quæ ad tempus sunt. Iterum appensi in equuleo, a militibus cæsi sunt scorpionibus, iterum retrusi in custodiam, ubi venerabilis femina Lucina ministrabat eis. Post triduum Paulinus arreptus a dæmonio exspiravit. Cæsareus præfectus hoc Neroni intimavit, cui Nero præcepit, dicens: Non tardentur, sed celerius extinguantur. Tunc educti foras muros urbis Romæ, in via quæ Aurelia nuncupatur, gladio cæsi sunt. Corpora eorum beatissima Lucina collegit, et cum aromatibus pretiosis sepelivit in præsidio suo in Arenario juxta locum ubi decollati sunt, die vi, Non. Julii.*

F. II KAL. JULII. (30 Julii).

^b Natalis beatissimæ Lucinæ quæ a beatis apostolis baptizata et instructa est, quæ de facultatibus suis sanctorum necessitatibus communicans vincula et carceres eorum semper sublevare studuit, atque eorum sepulturis venerabiliter inservire. Quorum

Græcis et cum Latinis vocibus componitur. Græca compositio notior, quam ut exemplis sit opus Latina rarior. Apud Jurisconsultos habes *melloproximos*. Cod. Justin. lib. xii, tit. 19, l. 5, 7 et 14; id est qui proximi sunt ad gradum proximatus, seu qui futuri sunt proximi scriniorum.

Sed quis hic *princeps*, cui proximus est *melloprinceps*? Turbat hic varia codicum lectio. Si legas, *qui erant magistriani melloprincipi* vel *melloprincipis*, videtur insinuari quod Processus et Martinianus mox futuro principi alicui inservierint. Sed nullus Neronis imperio proximus fuit, ad principatum: quippe cui nec proles fuit, qui princeps juvenis esse posset, nec ullus alius adoptatus. Quare veriorem lectionem hanc quorundam mss. judic: *qui erant magistriani melloprincipes*. Inter magistrianos seu agentes in rebus, quidam erant principes. Unde Cod. Justin. lib. xii, tit. 22: *De principibus agentium in rebus*; ubi, l. 1 dicitur: *Agentes in rebus post palmam laboris emeriti principatus honore remuneramus*. Hinc qui proximi erant huic principatui, dicebantur *melloprincipes*. Tales erant Processus et Martinianus; non *magistriani* tantum, sed et *melloprincipes*. Formulam magisteriæ dignitatis, cui subserviebant magistriani et de ejus excellentia habes apud Cassiodorum lib. vi, form. 6, ubi ejus officia exprimentur; et tandem dicitur: *Sic nominis sui gravitate perfunctus ornat actibus principatum*. Et post: *Officium vero ejus tanta genii prærogativa decoratur, ut militiæ perfunctus muneribus, ornetur nomine principatus*.

^b Vide gesta SS. Processi et Martiniani 2 Jul.

meritis et ipsa sociata, pretiosissimam mortem confessione Christi adeptâ, atria Jerusalem intrare, vota sua Domino persolvendo, meruit: ac Romæ in crypta laudabili, quam ipsa ad condendum martyrum corpora construxerat, honorabiliter sepulta.

(G. XII KAL. FEBRUARII 21 Jan.).

Natalis beatissimæ Agnetis virginis et martyris, quæ tertio decimo ætatis suæ anno in urbe Roma passa est. Hæc dum ab scholis revertitur, a præfecti filio adamatur: cujus parentes dum requisisset, cœpit offerre plurima, et plura promittere; denique detulerat secum pretiosissima ornamenta quæ a beata Agnete veluti quædam stercorea sunt recusata. Unde factum est ut juvenis majori perurgeretur stimulo, et putans eam meliora velle accipere ornamenta, omnem lapidem pretiosum secum defert et gloriam, et per se ipsum, et per notos et affines cœpit aures appellare virginis, divitias, domos, possessiones, familias, atque omnes mundi divitias, repro-misit, si consensum suum ejus conjunctioni non negaret. Sed cum beatissimam virginem inclinare nullis donis aut promissionibus posset, insanus juvenis amore corrumpitur cæco, inter angustias animi et corporis anhelo cruciatur spiritu. Inter hæc lecto prosternitur, et per alta suspiria amor a medicis aperitur. Fiunt nota patri, quæ fuerant inventa a medicis, et eadem paterna voce, quæ fuerant jam dicta a filio, ad petitionem virginis revolvuntur. Abnegat Agnes beatissima, et se nullo pacto asserit prioris sponsi fœdera violare. Tunc præfectus cœpit vehementer inquirere quis esset de cujus se Agnes potestate jactaret. Exstitit quidam qui diceret hanc Christianam esse ab infantia, et magicis artibus ita occupatam, ut dicat Christum sponsum suum. Audiens hæc præfectus Symphronius, lætus officitur, et missa apparitione cum ingenti strepitu suis eam tribunali-bus præcepit assisti. Quam cum nec blandimentis nec terroribus posset ab statu sui propositi movere, jussit eam exspolari, et nudam ad lupanar duci sub voce præconia dicentis: Agnem sacrilegam virginem, diis blasphemiam inferentem, scortum traditam lupanari-bus. Statim autem ut spoliata est, crine resoluto tantam densitatem capillisejus gratia divina concessit, ut melius eorum simbriis videretur quam vestibus tecta. Ingressa autem turpitudinis locum, angelum illic Domini præparatum ita invenit, ut circumdaret eam immenso lumine. Cumque se in oratione Domino substravisset, apparuit ante oculos ejus stola candidissima, et apprehendens eam induit se; erat autem ad mensuram corpusculi ejus indumentum nimio candore conspicuum. Interea præfecti filius venit ad locum, credens se ludibrium exercere: et audacter ingressus, vidit tantum lumen circa eam; sed quia non dedit honorem Domino, cecidit in faciem suam, et præfocatus a diabolo exspiravit. Hunc tamen virgo post paululum orando resuscitavit, qui egressus foras, cœpit clamare: Unus Deus in cœlo, et in terra, et in mari, qui est Deus Christianorum: nam omnia templa vana sunt; dii qui coluntur vani sunt,

et penitus nec sibi possunt aliquid nec aliis præ-are. Præfectus autem videns tanta mirabilia, obstupuit; sed veritus proscriptionem, si contra pontifices templorum ageret, qui seditionem populorum concitaverant, et Agnetem contra sententias suas defensaret, vicarium ad seditionem populi judicem derelinquit. Ipse autem tristis abscessit, quod eam non potuit post resurrectionem filii sui liberare. Vicarius vero Aspasio nomine jussit in conspectu omnium ignem copiosum incendi, et in medio eam præcepit flammæ jactari. Quod dum fuisset impletum, statim in duas partes divisæ flammæ hinc atque illinc seditiosum populum exurebant. Beata autem Agnes expandens manus suas, in medio ignis orationem fudit ad Dominum. Completa oratione ita omnis ignis exstinctus est, ut nec tempor quidem incendii remansisset. Tunc Aspasio seditionem populi, qui hoc non virtutibus divinis sed maleficis reputabant, minime ferens, in gutture ejus gladium mergi præcepit: atque hoc exitu sanguinis sui rubore perfusam, Christus sibi sponsam et martyrem consecravit; parentes vero ejus cum gaudio abstulerunt corpus ejus, et posuerunt illud in prædio suo, non longe ab Urbe, via Numentana XI Kal. Febr. ubi basilicam post aliquot annos, petente Constantia filia, Constantinus Augustus construxit. Fuerat enim ab obsessis vulneribus eadem regina et virgo, ad sepulcrum Agnetis sanata, ibique mausoleum sibi ipsa constituit. Passa est autem beata Agnes sub præfecto urbis Symphronio, vicario ejusdem urbis Aspasio.

A. NONIS FEBRUARII (8° Febr.).

Sanctæ Agathæ virginis et martyris, in Sicilia civitate Catanæ sub Quinctiano proconsule, imperatore Decio: qui consularis vir Quinctianus cupiens multifaria intentione ad eam pertingere, quod esset nobilissimis orta natalibus, fecit eam arctari, et cuidam matronæ tradi nomine Aphrodisiæ, quæ habebat novem filias turpissimas, ut mutaret animum ejus. Quæ videns mentem ejus immobilem, post triginta dies abiit ad Quinctianum, et dixit ei: Facilius possunt saxa molliri et ferrum in plumbi molli-tiem verti, quam ab intentione Christiana mens istius puellæ revocetur. Jussit igitur eam Quinctianus ad secretarium suum adduci, et sedens pro tribunali, beatissimam Agatham interrogat: Cujus conditionis es? Agatha respondit: Non solum ingenua, sed et spectabilis genere, ut omnis parentela mea testatur. Cui dixit Quinctianus: Et si ingenua probaris et nobilis, cur moribus servilem personam te habere ostendis? Cui beata Agatha inquit: Ancilla Christi sum, ideo me servilem habere ostendo personam. Cumque in confessione Christi fortissime, quæ fidei sunt, prosequeretur, jussit eam Quinctianus alapis cædi; deinde constantius Christum prædicantem jussit ad carcerem trahi. Agatha autem lætissima et glorianter carcerem introivit, et quasi ad epulas invitata, ita gaudens agonem suum Domino

precibus commendabat. Sequenti die iterum aspectibus judicis præsentatur, quam jussit in equuleo ingenti suspendi et torqueri. Tunc post alia Agatha judici respondit: Sicut qui videt, quem diu desiderabat; aut sicut qui invenit thesauros multos, ita et ego delector in his pœnis corporalibus posita. Non enim potest triticum in horreo reponi, nisi theca ejus fortiter fuerit conculcata, et redacta in paleas. Ita et anima mea non potest in paradysum Dei cum palma intrare martyrii, nisi diligenter foveris corpus meum a carnificibus attrahi. Jussa est deinde in mamilla torqueri, quam diu tortam fecit impius judex abscindi. Recipitur beata virgo iterum in carcerem, ubi neque aqua ministraretur ei: et ecce circa noctem mediam venit quidam senex, qui se medicum esse commemorabat, ferens diversa medicamenta, quem antecedebat puer luminis portitor, qui inter alia virgini dixit: Consideravi, inquit, et vidi, quia potest salutem tua mamilla suscipere. Cumque illa verbis senis non præberet assensum, putans quod vellet carnalem adhibere sibi medicinam, dixissetque seni inter alias: Habeo Salvatorem Dominum Christum Jesum, qui verbo curat omnia, et sermo ejus solus restaurat universa; subridens senior: Et me, inquit, ipse misit ad te; nam et ego apostolus ejus sum, et in nomine ejus scias te esse salvatam; et sic ab oculis ejus sublatus est. Post quatuor dies reducta iterum ad Quinctianum est, qui testas acutas et carbones jussit spargi, et nudo corpore eam supra volutari: et ecce subito totus ille locus commotus est, et pars parietis cecidit et oppressit duos consiliarum judicis, et amicum ejus. Quinctianum, igitur fugiens, quia ex uno latere terræ motum, ex alio latere seditionem populi formidabat, iterum jussit eam in carcerem recipi: quæ ingressa expandit manus suas ad Dominum et dixit: Domine, qui me creasti, et custodisti ab infantia mea, et fecisti me juventute viriliter agere, qui tulisti a me amorem sæculi, qui corpus meum a pollutione separasti, qui fecisti me vincere tormenta carnificis, ferrum, ignem, et vincula; qui mihi inter tormenta virtutem patientiæ contulisti: deprecor ut accipias spiritum meum modo quia tempus est, ut me jubeas istud sæculum derelinquere, et ad tuam misericordiam pervenire. Hæc dicens beatum cælo misit spiritum: cujus sacrum corpus auferentes Christiani populi, posuerunt conditum aromatibus in sepulcro novo. Cum autem collocaretur, venit quidam juvenis sericis vestibus indutus, quem sequebantur amplius quam centum pueri albati et pulchri, et introivit ad locum ubi condebatur corpus sanctæ virginis, et posuit tabulam brevem marmoream ubi scriptum est: *Mentem sanctam et spontaneam, honorem Dei, et patriæ liberationem*: et tandiu ubi stetit idem juvenis, donec sepulcrum cum diligentia clauderetur, et abscedens non est ulterius visus in tota provincia Siculorum. Unde non dubitandum quod angelus fuerit. Passa est autem beata Agatha Non. Febr. Quinctianus post hæc iter arripuit ut facultates beatæ

A Agathæ investigaret et ut teneret omnes de parentela ejus, qui Dei judicio in medio flumine interiit. G. VIII KAL. JULI (24 Junii).

Nativitas beati Joannis Baptistæ præcursoris Domini, Zachariæ et Elisabeth filii, qui Spiritu sancto repletus adhuc in utero matris suæ, et antequam exiret inde, sanctificatus, usque ad diem ostensionis suæ ad Israel, confortatus Spiritu agebat in desertis, vestitus pilis camelorum, habens zonam pelliceam circa lumbos suos, esca autem ejus erat locusta et mel silvestre (*Marc. 1*). Tricesimo ætatis anno imperii Tiberii Cæsaris, cum procurator esset in Judæa Pilatus, jamque regnum Judæorum in quatuor principatus esset divisum, venit in omnem regionem Jordanis prædicans baptismum pœnitentiæ, in remissionem peccatorum (*Luc. 1 et III*).

B C. IV KAL. SEPTEMBRIS (29 Aug.).

Passio et decollatio vel potius inventio capitis ejusdem beatissimi Joannis Baptistæ, quem Herodes tetrarcha, ut evangelistæ referunt, tenens ligavit in carcere, propter Herodiadem uxorem fratris sui Philippi, quia duxerat eam; dicebat enim illi Joannes: *Non licet tibi habere uxorem fratris tui* (*Marc. vi; Luc. III; Matth. XIV*). Hac de causa insidiabatur illi Herodias, et quærebat occidere eum, et non poterat. Herodes autem metuebat Joannem, sciens eum virum justum et sanctum esse. Sed cum Herodes ipse diem natalis sui ageret, filia Herodiadis saltante in medio, sæviante matre, inter delicias et lascivias convivantium, temere ab Herode juratur, et impie quod juratur, in nece prophetæ impletur. Non enim poterat severitas æquo animo tolerare, quod homo Dei monebat, quia vicerat regem libido. Vincit autem erat sanctus Baptista in Arabia, castello Macheronta. Misso itaque speculatore, decollatus est in carcere, et allatum est caput ejus in disco, puellæque datum. Quod audientes discipuli ejus, venerunt et tulerunt corpus ejus, et posuerunt illud in monumento apud Sebasten, urbem Palestinæ, quæ quondam Samaria dicta est: ubi per aliquot annos jacuit usque ad tempora Juliani impiissimi Cæsaris. Qui cum Christianis esset infestissimus, pagani apud Sebasten sepulcrum ejusdem Joannis Baptistæ invadunt, ossa dispergunt; eadem rursus collecta et cremata, latius dispergunt: sed Dei providentia adfuere quidam ex Hierosolymis monachi, qui misti colligentibus, quæque ipsi poterant, ablata ad patrem suum Philippum pertulere. Ille confestim hæc (supra se cum ducebat tantum thesaurum propriis servare vigiliis) ad pontificem maximum tunc Athanasium per Julianum diaconum suum mittit: quæ ille suscepta, paucis arbitris sub cavato sacrarii pariete inclusa, prophetico spiritu profutura generationi posteræ conservavit. Cujus præsagium sub Theodosio principe, per Theophilum ejusdem urbis episcopum completur. Qui destructo Serapis sepulcro, sancti Joannis ibidem consecravit ecclesiam. Porro caput suum duobus monachis Orientalibus, qui causa orationis venerant Hierosolymam, idem beatus Joannes juxta

Herodis quondam regis habitaculum revelavit quod deinceps Emesam Phœniciaë urbem perlatum, et digno honore cultum est.

A. VIII IDUS OCTOBRIS (8 Octob.)

Natalis beatissimi senis Simeonis, de quo beatus Lucas evangelista refert : *Et ecce homo erat in Jerusalem, cui nomen Simeon, et homo iste justus et timoratus expectans consolationem Israel, et Spiritus sanctus erat in eo. Responsum autem accepit ab Spiritu sancto non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in Spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Jesum parentes ejus ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, et ipse accepit eum in manibus, et benedixit Deum, et dixit: Nunc dimittis seruum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace (Luc. II).*

F. KAL. SEPTEMBRIS (1 Sept.)

Natalis beatissimæ Annæ prophetissæ, filiaë Phœnel, de tribu Aser, cujus sanctitatem Evangelicus sermo prodit : *Hæc processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem virginitate sua : et hæc vidua usque ad annos octoginta quatuor : quæ non decedebat de templo, jejuniis et orationibus serviens nocte ac die (Luc. II).*

F. VI IDUS SEPTEMBRIS (8 Sept.)

Natalis beatissimæ Dei Genitricis Mariæ perpetuæ Virginis, quam Spiritus sanctus custodivit, et electam sanctificavit, ut ex illius utero nasceretur ho-

* *Quod deinceps Emesam, etc.* Loco hujus clausulæ Everbodiensis codex substituit, sed recentiore manu : « Quod inventum, sed negligenter servatum, perditum fuit. Sed ab aliis inventum, apud Edissam civitatem Phœniciaë delatum, et ignobiliter repositum latuit, donec Jurioramus, ejusdem civitatis episcopus, indicante Marcello abbate, cui se caputque suum idem Joannes ostenderat, reinventum honorifice collocavit, et ex ea die decollatio ejus celebrata est. » Vide apud Adonis Martyrologium xxiv Februarii de hac re fusius. Sigebertus in Chronico anno Christi 761 juxta Aquicinctinum et Ortelianum codicem : *Caput Joannis Baptistæ in Emesa civitate transfertur.* Ubi ex Lipsiano codice alia fusior atexitur historia : « Caput Joannis Baptistæ ab Alexandria in Aquitaniam transfertur hoc modo. Quidam laudabile vitæ monachus, nomine Felicianus, ex Galliarum partibus cum paucis sociis Hierosolymam gratia orationis adiit, et post expleta piæ devotionis obsequia, angelica allocutione commonitus, Alexandriam expetivit, et caput Baptistæ Joannis a loco in quo olim a Theophilo, ejusdem urbis episcopo, re-

conditum fuerat, eodem angelo revelante, sustulit, et ad Aquitaniam in territorio Engolismo detulit. Pippinus rex tunc morabatur ibidem in palatio quod Angiriacum dicitur, cernensque per eum quotidiana indigenis beneficia, sibi que crebras ex hostibus Aquitanicis victorias provenire, regii operis, basilicam construxit, non longe a Vulturini fluminis littore, et in ea ciborio constructo mirifici operis, caput decenter adornatum recondidit Præcursoris. Monachorum etiam cœnobium illic constituit, et prædiis regiiis magnifice ditavit. Idem rex fecit fontem lacunarium, de quo a duobus fere millibus sub terra, per ædificia cœmeteria in palatium ejus aquæductus influebat, et ipsam dividens aquam, in basilicam sancti Joannis Baptistæ per ferrum et æs introduxit, ita ut sub ciborio per marmoream columnam interius concavam ebulliret, ibique sacri baptismatis ablutio in honore Domini nostri Jesu Christi et sancti Joannis Baptistæ fieret, atque iterum in ipsa lacunaria remearet. Hoc cœnobium *Anglis* vocatur. » Hactenus apud Sigebertum, a Miræo, amico nostro, recensitum.

INCIPIT

MARTYROLOGIUM

MENSIS DECEMBER

A. IX KALEND. JANUARI.

Vigilia Nativitatis Domini.

PATROL. CXXIII.

Eodem die apud Antiochiam Syriaë, natalis sanctarum virginum quadraginta, quæ persecutione Decia-